

Research Article

ENHANCING SELF-MANAGEMENT TO SOCIAL COHESION IN THE AGING SOCIETY
FOR GRADE 4-6 STUDENTS WITH ADDITIONAL INTERDISCIPLINARY CURRICULUM
INTEGRATION OF LOCAL CULTURE FOR LIVING TOGETHER

IN AN AGING SOCIETY WITH QUALITY

การยกระดับการบริหารจัดการตนเองเพื่อเสริมสร้างแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผสวน
วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

Received: February 13, 2023

Revised: May 27, 2023

Accepted: June 6, 2023

Suthep Dhamtrakool^{1*}

สุเทพ ธรรมะตระกูล^{1*}

^{1,2}Faculty Education, Phetchabun Rajabhat University, Phetchabun 67000, Thailand

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

*Corresponding Author, E-mail: Suthep.t@pcru.ac.th

Abstract

The purpose of this research was to 1) study the necessary needs, 2) create the curriculum, 3) try the curriculum by Study at the level of self-management, and 4) assess the curriculum. The research and development carried out in 4 phases: 1) studying the necessary needs by synthesizing information from documents and interviewing 43 people involved; 2) creating additional courses, criticized by 10 experts and assessed the quality of the curriculum by 30 teachers; 3) trial on the curriculum by comparing the level of self-management before and after using the curriculum with 100 grade 4-6 students; 4) assessing the curriculum with 106 teachers and students in grades 4-6. The research findings were as follows: 1) self-management, it was necessary because students were at an age where they have to perform their own roles and responsibilities and developed with additional courses that were interdisciplinary in combination with local cultures, 2) additional courses consist of names, leadership, vision, principles, aims, competencies, features, structure, course descriptions. learning outcomes scope of content, class time, activity management guidelines media/learning resources and the measurement and evaluation approach, with contents of 4 units: (1) my family and my role; (2) caring for family members; (3) helping with job roles, 4) behavior appropriately. The manage learning by focusing on students and real practice and measure and evaluate according to actual conditions, 3) self-management for strengthening social cohesion in the aged society of students after using

the curriculum was higher than before using the curriculum at the statistical significance level of 0.01, and 4) context curriculum assessment results input side process and productivity at a high level.

Keywords: Self-Management, Aging Society, Social Cohesion Local Culture, Additional Curriculum

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็น 2) สร้างหลักสูตร 3) ทดลองใช้หลักสูตรโดย ศึกษากระบวนการบริหารจัดการตนเอง 4) ประเมินหลักสูตร ใช้การวิจัยและพัฒนา 4 ระยะ คือ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นโดยสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง 43 คน 2) สร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม วิพากษ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน และประเมินคุณภาพของหลักสูตรจากครูจำนวน 30 คน 3) ทดลองใช้หลักสูตรโดยเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการตนเองก่อนและหลังใช้หลักสูตรกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 100 คน 4) ประเมินหลักสูตรกับครูและนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 106 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารจัดการตนเอง มีความจำเป็นเพราะนักเรียนอยู่ในวัยที่ต้องแสดงบทบาทหน้าที่ด้วยตนเอง และพัฒนาด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่มีลักษณะสหวิทยาการผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่น และมียุทธศาสตร์ประกอบตรงตามหลักสูตรแกนกลาง 2) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมประกอบด้วย ชื่อ ความนำ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะ คุณลักษณะ โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน แนวการจัดกิจกรรม สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และแนวการวัดและประเมินผล โดยมีเนื้อหา 4 หน่วย คือ (1) ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของฉัน (2) การดูแลคนในครอบครัว (3) การช่วยเหลืองานตามบทบาทหน้าที่ (4) การประพฤติตนให้เหมาะสม จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการปฏิบัติจริง และวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรมีความเหมาะสมระดับมาก 3) การบริหารจัดการตนเอง เพื่อเสริมสร้างแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของนักเรียนหลังใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4) ผลการประเมินหลักสูตรด้านบริบท ด้านปัจจัยป้อน ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การบริหารจัดการตนเอง สังคมสูงวัย แรงยึดเหนี่ยวทางสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่น รายวิชาเพิ่มเติม

บทนำ (Introduction)

สังคมสูงวัย (Aging society) เป็นสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไปมากกว่า 10% หรือมีประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า 7% ซึ่งประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ในช่วงปี พ.ศ. 2564 และจะเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super-Aged Society) ในปี พ.ศ. 2578 จะมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เกินกว่า ร้อยละ 28 ของประชากรทั้งประเทศ ส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมในอีกมิติหนึ่ง คือ คนรุ่นใหม่ต้องรับภาระที่เพิ่มมากขึ้นทั้งทางตรง คือ การดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวตนเองทั้ง 4 มิติ คือ ด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและสภาพแวดล้อม และทางอ้อม คือ การเสียภาษีที่เพิ่มขึ้น (National Board of Elders Ministry of Social Development and Human Security, 2009) การพัฒนาคนรุ่นใหม่เพื่อพร้อมรับภาระดังกล่าวจึงเริ่มจากสถาบันครอบครัว

สถาบันครอบครัวเป็นพื้นฐานที่สร้างการหล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นมนุษย์ ให้แก่สมาชิกของสังคม และกว่า 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ครอบครัวไทยมีการเปลี่ยนแปลงโดยมีจำนวนครอบครัวแห่งกลางหรือครอบครัวที่มีรุ่นปู่ย่า ตายายอาศัยอยู่กับรุ่นหลานเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มจาก 1% เป็น 2.1% ของจำนวนครอบครัวทั้งหมด และ 76% ของครอบครัวแห่งกลางอาศัยอยู่ในชนบท (The United Nations Population Fund Thailand and Office of the National Economics and Social Development Council, 2015) จากการสุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีเด็กเจเนอเรชันซี-อัลฟา (Generation Z-Alpha) ที่มีอายุระหว่าง 3-14 ปี จำนวน 1,340 ครอบครัว พบว่า มากกว่า 1 ใน 3 ของครอบครัว มีแนวโน้มที่ไม่ได้อยู่พร้อมหน้าพ่อแม่ลูก

โดย 10.6% ของเด็กเจนาราชันซี-อัลฟา อาศัยอยู่ในครอบครัวแห่งกลางที่ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งให้รับภาระเลี้ยงดูหลาน เนื่องจากพ่อแม่ไปประกอบอาชีพต่างถิ่น (Rittirong et al., 2020) ส่งผลให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวเสื่อมถอย สมาชิกไม่ได้ทำตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ ละเลยการอบรม ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การเลี้ยงดูแบบอิสระ ปล่อยตามสบาย เด็กขาดความอบอุ่น ขาดที่พึ่ง หรือการชี้แนะให้คำปรึกษา และขาดการควบคุมตนเอง (Department of Women's Affairs and Family Development Ministry of Social Development and Human Security, 2017)

จากสภาพข้างต้นทำให้แรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในครอบครัว ซึ่งหมายถึง การยึดเหนี่ยวตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามค่านิยม ความเชื่อ และความคิดที่แตกต่างกัน มีแนวโน้มลดลง ดังนั้นการเสริมสร้างแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมของครอบครัวในเด็กเจนาราชันซี-อัลฟา จึงเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเด็กในวัยนี้ เป็นวัยที่ปฏิบัติตามกฎ กติกา จัดการกับปัญหา ควบคุมตนเอง ใช้เหตุผล และวางแผนได้ และบุคคลที่สามารถกำหนดทิศทางการปฏิบัติได้ด้วยตนเองได้นั้น เรียกว่า การบริหารจัดการตนเอง (Barkley, 2012, p. 1)

การบริหารจัดการตนเองในระดับปัจเจกบุคคลเป็นความสามารถในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ และการควบคุมการกระทำของตนเอง โดยให้ความสำคัญกับการกระทำของตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (Faulconer, 2004, p. 211)

การหล่อหลอมให้เด็กในวัยดังกล่าวมีการบริหารจัดการตนเองเพื่อเสริมสร้างแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยในครอบครัวนั้น ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอผ่านการเรียนรู้ตามหลักสูตร จึงต้องมีการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยจัดทำเป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อเสริมหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดทำในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เนื่องจากเป็นวัยที่ต้องอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุในครอบครัวข้ามรุ่นที่ต้องรับภาระ ดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว โดยนําสาระสำคัญที่เน้นการบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับวิถีชีวิตและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวมาใช้เป็นเนื้อหาในการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนนั้นต้องใช้ความรู้ ทักษะที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสาขาวิชา เช่น สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานและพื้นฐานอาชีพรวมทั้งภาษาต่างประเทศ ดังนั้น หลักสูตรจึงมีการออกแบบแบบสหวิทยาการผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อยกระดับการบริหารจัดการตนเองในการเสริมสร้างแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยในครอบครัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ให้เพิ่มขึ้น และเป็นพื้นฐานให้นักเรียนสามารถใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives)

มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวิจัยและพัฒนาการบริหารจัดการตนเองเพื่อเสริมสร้างแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง สหวิทยาการผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการตนเองเพื่อเสริมสร้างแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง สหวิทยาการผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ
2. สร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
3. ทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการตนเองเพื่อเสริมสร้างแรง

ยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ก่อนและหลังเรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

4. เพื่อประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยภายใต้ชุดโครงการ การยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยเพื่อคุณภาพผู้สูงอายุ 4 มิติ ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สำหรับนักเรียนภาคบังคับ เป็นการวิจัยต่อเนื่อง 3 ปี ปีนี้เป็นปีที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการตนเองเพื่อเสริมสร้างแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ โดยสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นในการสร้างหลักสูตร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เกี่ยวข้องหลักสูตรหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น จำนวน 43 คน เลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้ ผู้บริหาร ครู คณาจารย์กลุ่มหลักสูตรและการสอน กลุ่มจิตวิทยา กลุ่มสื่อและเทคโนโลยี กลุ่มวัดและประเมินผล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จบการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป หรือทำงานมาแล้ว 10 ปีขึ้นไป ประชาชนชาวบ้านด้านวัฒนธรรม ผู้สูงอายุ และผู้ปกครองและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เรื่อง การบริหารจัดการตนเองเพื่อเสริมสร้างแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีค่า IOC ระหว่าง 0.6-1.0

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์

วิเคราะห์ข้อมูล คือ วิธีการสรุปอุปนัย

ระยะที่ 2 สร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ดำเนินการวิจัย 3 กิจกรรม ดังนี้

2.1 สังเคราะห์ข้อมูลจากระยะที่ 1 เพื่อสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

2.2 วิพากษ์หลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน มีคุณสมบัติคือ จบการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไป ดังนี้ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านผู้บริหาร ด้านผู้สอน ด้านสุขภาพ ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น

เครื่องมือที่ใช้ คือ ประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการบริหารจัดการตนเองเพื่อเสริมสร้างแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ มีค่า IOC ระหว่าง 0.6 - 1.0

เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสนทนากลุ่มทางสื่อออนไลน์

วิเคราะห์ข้อมูล โดยการสังเคราะห์เนื้อหา

2.3 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อ การใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผสวนวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีค่า IOC ระหว่าง 0.6 - 1.0

เก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยแจกและรับแบบประเมินกลับด้วยตนเอง

วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อเปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียน ก่อนและหลังใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

ผู้ทดลองใช้หลักสูตร คือ ครูในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 6 คน

ผู้ร่วมการทดลอง ได้แก่ นักเรียนที่เรียนกับครูในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 100 คน

การทดลองใช้เครื่องมือ 2 ชนิด คือ 1) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม 2) แบบทดสอบก่อนและหลัง เรื่อง การบริหารจัดการตนเองเพื่อเสริมสร้างแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการวิจัยกึ่งทดลองแบบ One Group Pre- Posttest Design ดังนี้ วิธีการทดลอง :

$$O_1 \times O_2$$

เมื่อ O_1	หมายถึง	การทดสอบก่อนเรียน
X	หมายถึง	การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร
O_2	หมายถึง	การทดสอบหลังเรียน

วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบพฤติกรรม ด้วยค่า t-test แบบ Dependent

ระยะที่ 4 ประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผสวนวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ตามกรอบแนวคิดของประเมินของ CIPP (Stufflebeam et al., 1971) ผู้ให้ข้อมูล เป็นครูและนักเรียนที่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 106 คน

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผสวนวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีค่า IOC ระหว่าง 0.6-1.0

เก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบประเมินให้กับครูเพื่อให้ครูแจกแบบประเมินให้กับนักเรียน และนัดหมายวันเวลารับคืน

วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Results)

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นจากการสัมภาษณ์ พบสภาพปัญหาดังนี้ หลักสูตรในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีเนื้อหาที่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก มีเนื้อหาที่ไม่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน ในส่วนข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย ส่วนผู้ปกครอง พบว่า ต้องการให้นักเรียนปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ช่วยเหลืองานบ้าน ดูแลตนเองบ้างเพราะสุขภาพไม่ค่อยดี หรือมีเวลาพูดคุยกันมากขึ้น และพบความต้องการจำเป็น ดังนี้ 1) ควรนำแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการตนเองโดยประยุกต์จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ ควบคุมการกระทำของตนเอง กระทำสิ่งต่างๆ ร่วมกันเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ให้มีความสำคัญกับการกระทำของตนเอง และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคม ด้วยการคิดก่อนกระทำ การรวบรวมข้อมูลในการทำกิจกรรม การกำกับตนเอง เพื่อให้ทำงานได้สำเร็จ การเริ่มต้นทำงานโดยไม่รีรอ การจัดระบบการทำงาน การคาดการณ์เวลาที่ใช้ในการทำงาน การทบทวนแผนงานเมื่อพบอุปสรรค และการประเมินได้ด้วยตนเอง 2) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ใช้เวลา 20 ชั่วโมง 3) บูรณาการเนื้อหาจากหลากหลายวิชา ในแบบสหวิทยาการ ประกอบด้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงาน อาชีพและเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ และผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในครอบครัว ที่เหมาะสมกับวัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ เช่น การไหว้ ทักทาย การหยิบจับ/ช่วยเหลือ การเล่นเกม ทายปัญหา การนวด การล้าง และนวดเท้าเพื่อสุขภาพ การช่วยยกอาหาร การช่วยเหลือผู้สูงอายุในการเดิน หรือทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน การซักผ้า ทำความสะอาดห้องน้ำ และบ้าน 4) กิจกรรมเน้นที่นักเรียนสามารถบริหารจัดการตนเองได้มากกว่าการบอก สั่ง หรือเตือน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง การเชิญวิทยากรภายนอก หรือ ปรากฏท้องถิ่นมาถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์แก่ผู้เรียน ร่วมกับครูผู้สอน การปฏิบัติจริงในครอบครัว 5) มีสื่อ/แหล่งเรียนรู้ คือ ใบความรู้ ใบกิจกรรม รูปภาพ อินเทอร์เน็ต ห้องสมุดโรงเรียน บ้าน/ครอบครัวตนเอง วิทยาการ/ปรากฏท้องถิ่น 6) การวัดและ ประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ ดังนี้ 1) ด้านความรู้ ใช้การทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียนและการปฏิบัติตามใบกิจกรรม ด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน และใบกิจกรรม 2) ด้านทักษะกระบวนการ ใช้การสังเกตพฤติกรรมการทำงาน และการบันทึกพฤติกรรมการทำงานด้วยแบบสังเกตพฤติกรรม การปฏิบัติงานและแบบบันทึกพฤติกรรมการทำงาน 3) ด้านคุณธรรม ใช้การประเมินพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ สังเกต พฤติกรรมขณะปฏิบัติงาน และประเมินพฤติกรรมด้านความมีวินัย ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ แบบสังเกตสังเกต พฤติกรรมขณะปฏิบัติงานและแบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีวินัย

2. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมี คุณภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ประกอบด้วย ความนำ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่ง เรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยใช้เวลาในส่วนของรายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น จำนวน 20 ชั่วโมง

ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิต ร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ดัง Table 1

Table 1

The average and standard deviation values of the quality assurance audit of additional course curriculum ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

รายการ	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
ด้านหลักสูตร	4.29	0.14	มาก
ด้านการจัดการเรียนรู้	4.17	0.24	มาก
ด้านสื่อ และแหล่งเรียนรู้	3.97	0.31	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.39	0.22	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.23	0.09	มาก

จาก Table 1 ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผสานวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, $SD = 0.09$)

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมพบว่า ระดับการบริหารจัดการตนเองเพื่อเสริมสร้างแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ดัง Table 2

Table 2

Comparing the levels of self-management to enhance social resilience in the elderly society

เปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการตนเองเพื่อเสริมสร้างแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัย

ผลสัมฤทธิ์	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	t	p
ก่อนเรียน	100	20	10.44	1.17	4.76	0.01**
หลังเรียน	100	20	18.31	16.50		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จาก Table 2 ระดับการบริหารจัดการตนเองเพื่อเสริมสร้างแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. ผลการประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ดัง Table 3

Table 3

The average and standard deviation of the assessment of additional course curriculum

ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

รายการ	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
การประเมินด้านบริบท	4.29	0.26	มาก
การประเมินด้านปัจจัยป้อน	4.28	0.26	มาก
การประเมินด้านกระบวนการ	4.26	0.19	มาก
การประเมินด้านผลิตผล	4.37	0.28	มาก
รวม	4.29	0.11	มาก

จาก Table 3 ผลการประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, $SD = 0.11$)

อภิปรายผล (Discussions)

การบริหารจัดการตนเองเพื่อเสริมสร้างแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องพัฒนาเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้น และสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดความภาคภูมิใจโดยปฏิบัติตามแนวคิดของ Office of the Higher Education Commission (2012, p. 4) เนื่องจากเด็กวัยนี้สามารถปฏิบัติกิจกรรมหรือทำงานที่มีกฎ กติกา หรือเงื่อนไขที่ซับซ้อนมากขึ้น การเพิ่มความท้าทายที่เล็กลงๆ

โดยการมอบหมายงานที่ไม่ง่ายจนไม่น่าสนใจ และไม่ยากจนทำไม่ได้ จะเป็นบันไดสำคัญในการสร้างนิสัยการจัดการกับปัญหาได้เป็นอย่างดี

หลักสูตรมีลักษณะสหวิทยาการผานวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ เนื่องจากสภาพครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์และการปฏิบัติตนของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องน้อยและไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เน้นความรู้มากกว่าการปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม โดยเน้นการปฏิบัติจริงของนักเรียนต่อผู้สูงอายุในครอบครัว โดยบูรณาการเนื้อหาจากหลากหลายวิชา แบบสหวิทยาการ ประกอบด้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ และมีความเชื่อมโยงกับแนวปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและชีวิตประจำวัน เช่น การจัดทำอาหารสำหรับผู้สูงอายุ การดูแลรักษาความสะอาดเกี่ยวกับเสื้อผ้า การล้างและนวดเท้า การเหยียบการนวด การทำความสะอาดร่างกาย เสื้อผ้าตนเอง ห้องน้ำและบ้าน เป็นต้นซึ่งสอดคล้องกับ Noythanorn (2014) ที่ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการรายวิชาวิทยาศาสตร์และภาษาไทย เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเขาทอง จังหวัดจันทบุรีที่พบว่า หลักสูตรมีการบูรณาการทั้งเนื้อหา กิจกรรม และแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายตามความต้องการของท้องถิ่น

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผานวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นตามแนวปฏิบัติของหลักสูตรแกนกลางที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษาสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมตามความต้องการและจุดเน้นของท้องถิ่น และเนื่องจากหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเป็นหลักสูตรที่เกิดขึ้นจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมหลักสูตรแกนกลางตามความต้องการจำเป็นและบริบทของพื้นที่ ดังนั้นในรายละเอียดของหลักสูตรจึงเป็นไปตามที่หลักสูตรแกนกลาง กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกำหนด ซึ่งทำให้หลักสูตรมีความง่ายต่อการนำไปใช้ นอกจากนี้หลักสูตรยังมีองค์ประกอบสอดคล้องกับข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการจึงทำให้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมสามารถนำมาใช้จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Ministry of Education, 2017) ส่วนการบูรณาการนั้นดำเนินการผานสาขาวิชาหลากหลายสาขาเข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Frazee and Rudnitski (1998, pp. 137-138) ได้เสนอรูปแบบของการบูรณาการแบบ Interdisciplinary เป็นการสอนหลายวิชาพร้อมกันในหัวเรื่อง (Theme) เดียวกันและ Integrated เป็นการรวมระหว่างการผานผสมผสานเนื้อหาหลายวิชาเข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอน

ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สหวิทยาการผานวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 อยู่ในระดับมาก เนื่องจากหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมถูกสร้างขึ้นมาจากการศึกษาความต้องการจำเป็นจากครู ดังนั้น ทั้งเนื้อหา การจัดการเรียนรู้ รวมทั้งแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ จึงสอดคล้องกับความต้องการของครู อีกทั้งใช้การประเมินตามสภาพจริงซึ่งไม่ก่อสร้างภาระในการประเมินให้กับครู สอดคล้องกับ Noythanorn (2014) ที่ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการรายวิชาวิทยาศาสตร์และภาษาไทย เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเขาทอง จังหวัดจันทบุรีที่พบว่า เจตคติที่มีต่อการเรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการอยู่ในระดับดีมาก

การบริหารจัดการตนเองสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ เกิดจากกิจกรรมที่ใช้ในหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับวัย วัฒนธรรมท้องถิ่นและบทบาทหน้าที่ของนักเรียน เมื่อนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมยังได้รับแรงเสริมจากผู้สูงอายุหรือผู้ปกครองในบ้านจนทำให้นักเรียนสามารถบริหารจัดการตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม โดยแบ่งเวลาเพื่อใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง การได้รับแรงเสริมจากผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรมอื่นๆ ได้เป็นอย่างดีและในหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมมีแนวการจัดกิจกรรม ได้แก่

การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การเชิญวิทยากรภายนอกหรือปราชญ์ท้องถิ่นมาถ่ายทอดความรู้ และการปฏิบัติจริงในครอบครัว

ผลการประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม พบว่า อยู่ในระดับมาก เนื่องจากหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมมีองค์ประกอบเป็นไปตามกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ครูและนักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างสะดวก มีเป้าหมายและเป็นประโยชน์ ใช้การประเมินตามสภาพจริงจากชิ้นงาน และการปฏิบัติ ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปในทิศทางเดียวกับ Kullachart (2014) การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง งานประดิษฐ์จากวัสดุรีไซเคิล เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พบว่า หลักสูตรความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้นำหลักสูตรไปใช้ต้องศึกษารายละเอียดของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรต่างๆ ให้เข้าใจก่อนนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

1.2 ควรชี้แจงและให้ความรู้กับผู้ปกครองหรือสมาชิกในครอบครัวเพื่อสร้างความร่วมมือในการกำกับติดตามผลการใช้หลักสูตร

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการนำใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมไปในโรงเรียนโดยการจัดทำประกาศและแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงประเมินการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรระยะยาวต่อไป

2.2 ควรมีการติดตามผลการใช้หลักสูตรในระยะยาว เพื่อศึกษาความคงทนของพฤติกรรมผู้เรียนที่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

References

- Barkley, R. A. (2012). *Executive functions: What they are, how they work, and why they evolved*. The Guilford Press.
- Department of Women's Affairs and Family Development Ministry of Social Development and Human Security. (2017). *Family Development Policy and Strategy 2004-2013*. Retrieved August 26, 2020, from <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER3/DRAWER076/GENERAL/DATA0000/00000095.PDF>
- Faulconer, A. W. (2004). *Civic Excellence: Citizen Virtue and Contemporary Liberal Democratic Community* (Doctoral dissertation). Notre Dame, IN: University of Notre Dame.
- Frazee, B. M., & Rudnitski, R. A. (1998). *Integrated teaching methods: theory, classroom applications, and field-based connections (education)*. Retrieved August 26, 2020, from <https://www.amazon.com/Integrated-Teaching-Methods-Applications-Field-Based/dp/0827359594>
- Kullachart, J. (2014). *The development of selective courses curriculum, on the topic of invention from recycled materials to promote the creative thinking of students in Pratomsuksa 6* (Master thesis). Maha Sarakham: Mahasarakham University.

- Ministry of Education. (2017). *Basic Education Core Curriculum*, 2001. Bangkok: Institute of Academic Development (IAD).
- National Board of Elders Ministry of Social Development and Human Security. (2009). *National plan for the elderly, vol. 2 (2002 - 2021), Revised edition, No. 1*. Bangkok: The Agricultural Cooperative Association of Thailand Printing House.
- Noythanorn, W. (2014). *Development intrgrated curriculum of science and Thai language on topic "Living Plant" for grade 4 students of Ban Khaothong School, Chantaburi Province* (Master thesis). Chonburi: Burapha University.
- Office of the Higher Education Commission. (2012). *Interdisciplinary courses. (Interdisciplinary Curriculum), Multidisciplinary Curriculum, and Integrated Curriculum*. Retrieved March 9, 2021, from www.Ubu.ac.th/web/Files_up/46f2014100214483734.docx
- Rittirong, J., Jarassit, S., & Nitnara, P. (2020). *Open the C-Alpha Children's Home. Parenting, development, behavior, family atmosphere*. Retrieved July 19, 2020, from <https://www.The101.world/thai-families-diversity-statistic/>
- Stufflebeam, D. L., & et al. (1971). *Educational Evaluation and Decision Making*. Illionis: F.E. Peacock Publishers.
- The United Nations Population Fund Thailand and Office of the National Economics and Social Development Council. (2015). *The 2015 Situation of Thai Population Report: Faces of Thai Families in the Era of Low Fertility and Longevity*. Retrieved August 26, 2020, from <https://www.the101.world/thai-families-diversity-statistic/>